

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/344385568>

Vzťah nepodložených tvrdení a mýtov o LGBT a rovesníckeho vplyvu k homonegativite, binegativite a transnegativite u slovenských adolescentov

Article · September 2020

CITATIONS

0

READS

60

2 authors:

Marcela Verešová

University of Constantinus the Philosopher in Nitra - Univerzita Konstant'na Filoz...

44 PUBLICATIONS 115 CITATIONS

SEE PROFILE

Daniel Lenghart

University of Constantinus the Philosopher in Nitra - Univerzita Konstant'na Filoz...

3 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

VEGA 1/0122/17 Risk behavior and attachment of adolescents aged from 10 to 15 [View project](#)

Theory of mind and empathy [View project](#)

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Pedagogická fakulta

Marcela Verešová (Ed.) a kolektív

KONVERGENCIE VEDECKEJ ČINNOSTI ŠTUDENTOV A UČITEĽOV

Nitra 2020

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogickej a školskej psychológie

KONVERGENCIE
VEDECKEJ ČINNOSTI ŠTUDENTOV A UČITEĽOV

Marcela Verešová (Ed.) a kolektív

NITRA 2020

Schválené Edičnou radou Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Názov: **KONVERGENCIE VEDECKEJ ČINNOSTI
ŠTUDENTOV A UČITEĽOV**

Editor: doc. PaedDr. Marcela VEREŠOVÁ, PhD.

Autori: doc. PaedDr. Marcela VEREŠOVÁ, PhD.

PhDr. Eva BALLOVÁ MIKUŠKOVÁ, PhD.

PhDr. Viktor GATIAL, PhD.

PhDr. ROBERT KRAUSE, PhD.

Mgr. Andrea JUHÁSOVÁ, PhD.

Mgr. Lucia RAPSOVÁ, PhD.

Mgr. Katarína ČERGEŤOVÁ

Mgr. Ivana HEČKOVÁ

Mgr. Simona KRIŽANOVÁ

Mgr. Natália MINARČÍKOVÁ

Mgr. Kristína MUJKOŠOVÁ

Mgr. Nina PASTIERIKOVÁ

Mgr. Bronislava PIEŠŤANSKÁ

Mgr. Michaela POLIAKOVÁ

Mgr. Lucia SEDLÁČKOVÁ

Bc. Lucia BORIKOVÁ

Bc. Barbora BRUCHATÁ

Bc. Bibiána BUJDOŠOVÁ

Bc. Daniel LENGHART

Bc. Terézia RADOSOVÁ

Recenzenti: doc. PhDr. Ľuba PAVELOVÁ, PhD.

doc. PhDr. Marta VALIHOROVÁ, CSc.

Všetky práva sú vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať bez súhlasu majiteľov práv.

OBSAH

Úvod <i>Marcela Verešová (editorka)</i>	5
Vzťah rizikového správania, prosociálnosti a exekutívnych funkcií <i>Bronislava Piešťanská, Eva Ballová Mikušková</i>	7
Rizikové správanie a úzkostlivosť dospievajúcich <i>Nina Pastieriková, Robert Krause</i>	20
Individuálne protektívne faktory a ich vzťah k produkcii rizikového správania <i>Michaela Poliaková, Eva Ballová Mikušková</i>	33
Intersexuálne rozdiely a rozdiely vzhľadom na ročník štúdia v rizikovom správaní pubescentov <i>Kristína Mujkošová, Marcela Verešová</i>	44
Intersexuálne rozdiely v rizikovom správaní adolescentov <i>Natália Minarčíková, Marcela Verešová</i>	54
Rizikové správanie adolescentov z hľadiska prevládajúceho výchovného štýlu v rodine <i>Natália Minarčíková, Marcela Verešová</i>	66
Prežívaná osamelosť u adolescentov a dimenzie ich rodinného systému <i>Simona Križanová, Marcela Verešová</i>	79
Pripútanie sa k rodičom a rovesníkom a prežívaná osamelosť u adolescentov <i>Simona Križanová, Marcela Verešová</i>	90
Vzťah preferencie myslenia a časovej perspektívy k motivácii výkonu <i>Katarína Čerget'ová, Eva Ballová Mikušková</i>	100
Analýza podmienok akceptácie študenta/ky na štúdium učiteľstva akademických predmetov <i>Bibiána Bujdošová, Lucia Rapsová</i>	110
Motivácia voľby učiteľského povolania a vnímanie statusu učiteľskej profesie u budúcich učiteľov <i>Lenka Boriková, Marcela Verešová</i>	132
Motivácia voľby učiteľského povolania a interakčný štýl učiteľov <i>Ivana Hečková, Lucia Rapsová</i>	147

Praktické aplikácie Vygotského vývinovej teórie v predškolskom vzdelávaní <i>Barbora Bruchatá, Viktor Gatiaľ</i>	157
Rozvoj sociálnych kompetencií v predprimárnom vzdelávaní <i>Terézia Radosová, Andrea Juhásová</i>	183
Vzťah nepodložených tvrdení a mýtov o LGBT a rovesníckeho vplyvu k homonegativite, binegativite a transnegativite u slovenských adolescentov <i>Daniel Lenghart, Marcela Verešová</i>	194
Prevenia extrémizmu v prostredí strednej školy <i>Lucia Sedláčková, Andrea Juhásová</i>	213
Záver <i>Marcela Verešová (editorka)</i>	224

VZŤAH NEPODLOŽENÝCH TVRDENÍ A MÝTOV O LGBT A ROVESNÍCKEHO VPLYVU K HOMONEGATIVITE, BINEGATIVITE A TRANSNEGATIVITE U SLOVENSKÝCH ADOLESCENTOV

RELATION OF UNSUBSTANTIATED BELIEFS AND MYTHS ABOUT LGBT AND PEER INFLUENCE TO HOMONEGATIVITY, BINEGATIVITY AND TRANSNEGATIVITY AMONG SLOVAK ADOLESCENTS

Daniel Lenghart, Marcela Verešová

Abstrakt: Cieľom našej práce je zistiť a analyzovať vzťah nepodložených tvrdení a mýtov o LGBT a rovesníckeho vplyvu k homonegativite, binegativite a transnegativite u slovenských adolescentov. Výskumu sa zúčastnilo 209 adolescentov z 8 krajov Slovenska: 102 mužov a 107 žien. Ako výskumný nástroj sme využili modifikovanú verziu Škály homofóbie/The Homophobia Scale (Wright, Adams, & Bernat, 1999; modif. Lenghart, 2019), modifikovanú verziu Škály vnímaného rovesníckeho tlaku/The Perceived Peer Pressure Scale (Palani, & Mani, 2016; modif. Lenghart, 2019) a vlastnú autorskú škálu Mýty a empiricky nepodložené presvedčenia o LGBT+ minorite (Lenghart, 2019). Výskumné zistenia poukazujú na vysokú mieru korelácie nepodložených mýtov a tvrdení o LGBT a rovesníckeho vplyvu vo vzťahu k homonegativite, binegativite a transnegativite u adolescentov z kohorty dospelajúcej populácie Slovákov.

Kľúčové slová: homonegativita, binegativita, transnegativita, interné faktory, externé faktory, rovesnícke skupiny, postoje, predsudky, mýty.

Abstract: The aim of our study is to identify and analyse correlations of unsubstantiated beliefs and myths about LGBT and peer influence to homonegativity, binegativity and transnegativity among Slovak adolescents. 209 Slovak adolescents from 8 regions participated in this research: 102 men and 107 women. As a research tool, we used the modified version of The Homophobia Scale (Wright, Adams & Bernat, 1999; modif. Lenghart, 2019), modified version of The Perceived Peer Pressure Scale (Palani & Mani, 2016; modif. Lenghart, 2019) and author's scale Myths and Empirically Unsubstantiated Beliefs about LGBT+ Minority (Lenghart, 2019). The research findings point to a significant correlations of unsubstantiated myths and claims about LGBT and the peer influence to homonegativity, binegativity and transnegativity in adolescents from the cohort of the adolescent Slovak population.

Keywords: homonegativity, binegativity, transnegativity, internal factors, external factors, peer groups, attitudes, prejudice, myths.

1 ÚVOD

Výskumy v oblasti homonegativity, binegativity a transnegativity, ako aj osobnosti inak než heterosexuálne orientovaných kohort ľudí sú dostupné (napríklad Herek, Cogan, Gillis, Glunt, 1997; Williamson, 2000; Mullick, Wright, 2002; Brady, 2011) , avšak menej zastúpené sú výskumy, ktoré by sledovali korelačný alebo predikčný vzťah interných a externých faktorov podieľajúcich sa na vzniku a rozvoji homonegativity, binegativity a transnegativity. Zámerom našej štúdie je preto obohatiť vedecké poznatky o vzájomných vzťahoch nepodložených tvrdení a mýtov o homosexualite/bisexualite/transsexualite ako jedného z interných faktorov a rovesníckeho vplyvu ako jedného z externých faktorov. Náš príspevok predstavuje výskum, ktorý má exploračný charakter v oblasti výskumu korelátov homonegativity, binegativity a transnegativity.

Princípy „homofóbie“, „bifóbie“ a „transfóbie“ v našich kultúrach existujú pomerne dlho. Nejde o nijak zvláštny, moderný fenomén, pretože korene môžeme nájsť už v samotnom stredoveku, kedy boli tieto formy identít vnímané ako sexuálne deviácie, druhy proti prírode, či sodomia (Fafejta, 2016). Svoje terminologické ukotvenie však dostali behom začiatku 21. storočia: homofóbia – Weinberg (1972), bifóbia – Ochs (1992) a transfóbia – Norton (1997). My však na báze viacerých autorov (Hudson & Ricketts, 1980; O’Donohue, Caselles, 1993; Morrow, 2000;) budeme operovať s pojmami ako je homonegativita, binegativita a transnegativita, nakoľko sú psychologicky aj lingvisticky aplikovateľnejšie celkovo v rovine negatívneho vnímania voči LGBT-identifikovaným jednotlivcom.

V oblasti sociálneho ukotvenia zdroja postoja k inak orientovaným identitám, než je heterosexuálna (ale vo všeobecnej rovine k inakosti), existujú viaceré sociálne (externé) vplyvy/zdroje, ktoré zohrávajú významnú úlohu v percipovaní inakosti a postojom voči nim (interiorizácia). Vrcholnou externou formou je práve heterosexizmus, ktorý predstavuje najvyššiu časť hierarchie a moci spoločnosti a devaluje iné identity okrem heterosexuálnej (Ames, 1996; Ondrisová et al., 2002; Herek, 2004; Szymanski, Kashubeck-West, Meyer, 2008 a i.). Jedným zo zdrojov devalvácie inakosti heterosexizmom môže byť napríklad aj medializovanie vedecky nepodložených tvrdení, pričom nepodložené tvrdenia a mýty samé o sebe predstavujú interný/psychologický faktor vzniku homonegativity, binegativity či transnegativity. Tieto dezinformácie, mýty či nepodložené tvrdenia môžu vznikať na báze neúmyselného dezinformovania (misinformácie), alebo na báze zámerného ublíženia určitej osobe či skupine (Fox, 1983; Hernon, 1995). Klasickými prípadmi dezinformácií, mýtov či nepodložených tvrdení môžu byť napríklad, že: (1) bisexuálne identifikovaní jednotlivci prenášajú HIB infekciu z LGBT

komunity do heterosexuálnej (Ames, 1996); LGBT ľudia sú vo všeobecne nezodpovední či promiskuitný (Watney, 1988; Adam, 1992), alebo že všetci sú zženštilý a lesby mužatky (Fejes, Petrich, 1993). Tieto prípady dezinformácií, mýtov či nepodložených tvrdení vedú širokú spoločnosť k internalizovaniu mylných informácií, ktoré následne vedú k negatívnemu vnímaniu marginalizovanej skupiny, či jednotlivca (napr. Herek, 2009; Peréz-Testor et al., 2010; Holland, Matthews, Schott, 2013; Loutzhenheiser, 2015; Copp, Koehler, 2017). Mnoho autorov a autoriek (napr. Albert, 1986; Treichler, 1988; Adam, 1992; Cheney, 2012; Kaoma, 2013; Bompani, Brown, 2015; Bompani, Valois, 2017; Strand, Svensson, 2019 a i.) uvádzajú média ako najväčší mocenský monopol spoločnosti v šírení anti-lgbt postojov (predsudkov) a dezinformácií voči nim. Zimbardo & Leippe (1991, s. 233) poukazujú na to, že „predsudok je zvyčajne produktom síl sociálneho vplyvu, ktoré kladú svoj nárok do mysle mladých ľudí ešte predtým, že budú schopní alebo motivovaní im odporovať.“

Jedným z faktorov, ktoré v rámci externých vplyvov pôsobia na vznik homonegativity, binegativity či transnegativity sú rovesnícke skupiny, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou vývinu dospelujúceho jednotlivca (sekundárna rovesnícka socializácia – Harris, 1995). Prostredníctvom situácií (sociálnych interakcií), ktoré umožňujú vytvárať si určitú skúsenosť voči objektu si človek formuje vlastný názor, alebo presvedčenie na daný objekt, ktorý by mal predstavovať relatívne stabilný postoj voči danému objektu (Ajzen, 1993). Zimbardo & Leippe (1991, s. 36) konštatujú, že „postoje sú kľúčovými bodmi útoku v mnohých stratégiách ovplyvňovania. Konečným cieľom ovplyvňovania môže byť zmena správania...“ Takýmto spôsobom môžu fungovať napríklad rôzne subkultúry, či rovesnícke skupiny, ktoré do veľkej miery ovplyvňujú postoje svojich členov a to ako na kognitívnej a afektívnej, tak aj na behaviorálnej úrovni (Smolík, 2010). Rovesnícke skupiny predstavujú významnú sociálnu entitu, ktorá rovnomerne ovplyvňuje svojich členov, udáva spoločné presvedčenia, či potláča individualitu (Rusbolt, Van Lange, 2003; Poteat, Vecho, Rivers, 2015). V kruhoch týchto skupín je teda omnoho ľahšie ovplyvňovať svojich členov a vytvárať negatívne postoje či konania voči out-group členom. Výrazné množstvo autorov a autoriek (napr. Olweus, 1993; Ennet, Bauman, 1994; Ryan, 2001; Espelage, Holt, Henkel, 2003; Williams, Langhinrichsen-Rohling, Finnegan, 2017; Mucherah, Finch, White, Thomas, 2018; Salmon, Turner, Taillieu, Fortier, Afifi, 2018; Hall, Rodgers, 2019) sa zhoduje na fakte, že rovesnícke skupiny sú vysokým zdrojom diskriminačného správania a šikany v období dospievania. Tieto skupiny teda do vysokej miery produkujú a rozvíjajú diskriminačné správanie napríklad aj na základe sexuálnych predsudkov (negatívnych postojov), ktoré sú internalizované

a šírené vo vnútornom systéme skupiny. Le Bon (2015) poukazuje na to, že sú tu zásadné faktory, ktoré možno považovať za primárne, ktoré pôsobia na presvedčenia a názory davov, ktoré možno aplikovať aj do menších davov, ako sú sekty, subkultúry, či davy zločinné a ovplyvňujú nimi zmýšľanie, postoje a tým aj správanie svojich členov: (1) Rasa - (história národa, kde kultúra považuje svoj národ ako jediný správny), (2) Tradície - (tradícia ako pevný koreň kultúry, bez zmien), (3) Čas (čas ako veľký vládca, ktorý pôsobí na názory a zároveň ich mení), (4) Politické a sociálne inštitúcie - inštitucionálne faktory (ako liečitelia jedného národa, ale škodca pre druhého) a (5) Vzdelanie a výchova - modely (že vysoké vzdelanie nerobí z človeka šťastnejšieho a mravnejšieho; že výchova dnešných detí vedie k pochmúrnym obavám v budúcnosť národa). Považujeme za potrebné zdôrazniť, že rovesnícke skupiny majú vplyv aj na pozitívny rozvoj ich členov. Viacerí autori (napr. Berndt, 1979; Barry, Wentzel, 2006; Wentzel, Filisetti, Looney, 2007; Sumter, Bokhorst, Steinberg, Westenberg, 2009; Glaser, Shelton, Bree, 2010; Padilla-Walker, Fraser, Black, Bean, 2014 a ďalší) uvádzajú, že rovesnícke skupiny majú aj vplyv na rozvoj prosociálneho správania svojich in-group členov, posilňujú pozitívne medzi-skupinové interakcie či posilňujú rezilienciu voči negatívnemu nátlaku.

Na základe nami špecifikovaných selektovaných premenných reprezentujúcich jeden interný faktor vzniku a prejavov homonegativity, binegativity a transnegativity - nepodložené tvrdenia a mýty (a ich komponenty) a jeden externý faktor - rovesnícky vplyv (a jeho súčasti) formulujeme nasledovné ciele nášho výskumu:

1. Identifikovať vzťahy medzi homonegativitou, binegativitou a transnegativitou (a ich komponentmi - afektívny, behaviorálny a kognitívny) a vybraným interným faktorom - nepodložené tvrdenia a mýty (nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite; nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite; nepodložené tvrdenia a mýty o transexualite)
2. Identifikovať vzťahy medzi homonegativitou, binegativitou a transnegativitou (a ich komponentmi - afektívny, behaviorálny a kognitívny) a vybraným externým faktorom - rovesnícky vplyv (poddajnosť voči rovesníckej skupine; rezistencia voči rovesníckej skupine; podpora rovesníckej skupine) u slovenských adolescentov.

Výskumy venované analýze vzťahov (korelačných či predikčných) nami sledovaných premenných (nepodložené mýty a tvrdenia, rovesnícky vplyv) a homonegativity/binegativity/transnegativity v dostupnej literatúre nie sú zastúpené, avšak existujú teoretické východiská (uvedené v úvode), ktoré nám umožňujú formulovať nasledovné vedecké predpoklady:

H1: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o homosexualite u slovenských adolescentov.

H1.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o homosexualite u slovenských adolescentov.

H1.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o homosexualite u slovenských adolescentov.

H1.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o homosexualite u slovenských adolescentov.

H2: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o bisexualite u slovenských adolescentov.

H2.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o bisexualite u slovenských adolescentov.

H2.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o bisexualite u slovenských adolescentov.

H2.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o bisexualite u slovenských adolescentov.

H3: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o transsexualite u slovenských adolescentov.

H3.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o transsexualite u slovenských adolescentov.

H3.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o transsexualite u slovenských adolescentov.

H3.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a nepodloženými tvrdeniami a mýtami o transsexualite u slovenských adolescentov.

H4: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a poddajnosťou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H4.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a poddajnosťou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H4.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a poddajnosťou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H4.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a poddajnosťou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H5: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a rezistenciou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H5.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a rezistenciou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H5.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a rezistenciou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H5.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a rezistenciou voči rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H6: Predpokladáme významný vzťah medzi homonegativitou, transnegativitou, binegativitou a podporou rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H6.1: Predpokladáme významný vzťah medzi afektívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a podporou rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H6.2: Predpokladáme významný vzťah medzi behaviorálnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a podporou rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

H6.3: Predpokladáme významný vzťah medzi kognitívnym komponentom homonegativity, transnegativity, binegativity a podporou rovesníckej skupine u slovenských adolescentov.

2 METÓDY

Metódy výskumu

Na identifikovanie homonegativity, binegativity a transnegativity sme využili nami upravenú Škálu homonegativity, binegativity a transnegativity

(z pôvodnej The Homophobia Scale autorov Wright., Adams, & Bernat, 1999). Pre potrebu identifikácie ďalších súčastí škály boli jednotlivé položky upravené tak, aby merali aj binegativitu a transnegativitu. Použitá škála obsahuje 25 položiek, ktoré sýtia 3 faktory:

1. Afektívny komponent HBT - položky: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 22.
2. Behaviorálny komponent HBT - položky: 12, 13, 14, 15, 17, 19, 21, 23, 24, 25.
3. Kognitívny komponent HBT - položky: 3, 8, 16, 18, 20.

Škála má charakter Likterovej škály, na ktorej dospievajúci hodnotia jednotlivé výroky na stupnici: (1) Úplne súhlasím; (2) Súhlasím; (3) Súhlasím, ani nesúhlasím; (4) Nesúhlasím; (5) Úplne nesúhlasím. Rozsah celkového skóre: sa pohybuje medzi 25 a 125, pričom skóre 25 prezentuje vysoko podporné afektívne, behaviorálne a kognitívne smerovania voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom (opozitum homofóbie, bifóbie a transfóbie) a skóre 125 prezentuje extrémnu homofóbiu, bifóbiu a transfóbiu zastúpenú tak v afektívnej, kognitívnej i behaviorálnej sfére.

Na identifikovanie nami sledovaných vybraných interných faktorov homonegativity, binegativity a transnegativity, konkrétne nepodložených tvrdení a mýtov o LGBTI+ komunite, sme konštruovali vlastnú autorskú škálu, ktorá bola vytvorená na báze viacerých odborných zdrojov (primárne Sloboda, 2016). Škála obsahuje 15 výrokov, ktoré reprezentujú nepodložené tvrdenia voči homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom. Je možné ju vyhodnotiť prostredníctvom celkového skóre (min. 15 a max. 75) alebo skóre tvrdení a mýtov voči vybraným sexuálnym identitám:

1. Nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite - položky: 1,4,7, 10, 13.
2. Nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite - položky: 2, 5, 8, 11, 14.
3. Nepodložené tvrdenia a mýty o transsexualite, - položky: 3, 6, 9,12,15.

Škála má charakter Likterovej škály, na ktorej dospievajúci hodnotia jednotlivé výroky na stupnici: (1) Úplne súhlasím; (2) Súhlasím; (3) Súhlasím, ani nesúhlasím; (4) Nesúhlasím; (5) Úplne nesúhlasím.

Na identifikovanie nami sledovaných vybraných externých faktorov homonegativity, binegativity a transnegativity, konkrétne poddajnosti voči rovesníckej skupine, rezistencii voči rovesníckej skupine a podpore v rovesníckej skupine, sme použili nami modifikovanú Škálu vnímaného rovesníckeho tlaku (The Perceived Peer Pressure Scale; Palani, & Mani, 2016).

Škála obsahuje 15 výrokov, sú členené na 3 faktory rovesníckeho vplyvu:

1. Poddajnosť voči rovesníckej skupine - položky: 1, 4, 7, 10, 13.
2. Rezistencia voči rovesníckej skupine - položky: 2, 5, 8, 11, 14.
3. Podpora v rovesníckej skupine - položky: 3, 6, 9, 12, 15.

Škála má charakter Likterovej škály, na ktorej dospievajúci hodnotia jednotlivé výroky na stupnici: (1) Úplne súhlasím; (2) Súhlasím; (3) Súhlasím, ani nesúhlasím; (4) Nesúhlasím; (5) Úplne nesúhlasím.

Štatistické spracovanie dát bolo realizované v štatistickom programe SPSS. Na identifikovanie rozdielov viazaných na výskumné hypotézy a otázky sme použili Studentov t-test a analýzu ANOVA.

Výskumný súbor

Výskumný súbor tvorilo 209 adolescentov z 8 krajov Slovenskej republiky (Bratislavský kraj 15,8%; Trnavský kraj 7,2%; Trenčiansky kraj 13,4%; Nitriansky kraj 15,8%; Žilinský kraj 7,2%; Banskobystrický kraj 10,5%; Prešovský kraj 17,7%; Košický kraj 12,4%), z ktorých 102 (48,8%) bolo mužov a 107 (51,2%) bolo žien. Vekové rozpätie bolo 15-20 rokov, zodpovedajúce obdobiu adolescencie. Zastúpenie 15-ročných bolo 7,7%, 16-ročných 10,0%; 17-ročných 13,9%, 18-ročných 21,1%, 19-ročných 20,6% a 20-ročných 26,8%. Výber výskumného súboru bol náhodný viazaný na vyplnenie online výskumnej batérie. Z aspektu triedenia sexuálnej identifikácie – heterosexuálna a iná, výskumnú batériu vyplnilo 149 heterosexuálne orientovaných adolescentov a 60 inak orientovaných adolescentov (5,7% gejev; 3,8% lesieb; 12,4% bisexuálov; 1,0% transsexuálov; 2,9% asexuálov; 1,0% pansexuálov; 1,0% nerozhodnutých; 0,5% inak identifikovaných typu questioning; 0,5% inak identifikovaných typu abimegender).

3 VÝSLEDKY

V tabuľke 1 uvádzame deskriptívne ukazovatele viazané na nami skúmané premenné u kohorty slovenských adolescentov: homonegativita, binegativita a transnegativita; afektívny komponent HBT; behaviorálny komponent HBT; kognitívny komponent HBT; poddajnosť voči rovesníckej skupine; rezistencia voči rovesníckej skupine; podpora rovesníckej skupine; nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite; nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite; nepodložené tvrdenia a mýty o transsexualite; nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transsexualite.

Tabuľka 1 Deskriptívne ukazovatele sledovaných premenných u adolescentov

N=209	AM	SD	Min.	Max.
Homonegativita, binegativita a transnegativita	50,28	21,62	25	123
Afektívny komponent HBT	20,15	9,12	10	50
Behaviorálny komponent HBT	19,21	7,90	10	48
Kognitívny komponent HBT	10,92	5,89	5	25
Poddajnosť voči rovesníckej skupine	7,55	2,61	5	24
Rezistencia voči rovesníckej skupine	16,78	3,23	6	25
Podpora rovesníckej skupine	16,10	5,68	5	25
Nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite	10,12	4,86	5	25
Nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite	10,39	4,78	5	24
Nepodložené tvrdenia a mýty o transsexualite	9,43	3,91	5	24
Nepodložené tvrdenia a mýty o HBT	29,93	12,64	15	71

Vysvetlivky: HBT = homonegativita, binegativita a transnegativita

Tabuľka 2 Vzťahy homonegativity, binegativity a transnegativity (a ich komponentov) a vybraných interných a externých faktorov u adolescentov

		PVRS	RVRS	PRS	NTMH	NTMB	NTMT	NTMHBT
HBT	r	,098	-,162*	-,822**	,887**	,827**	,783**	,896**
	Sig.	,156	,019	,000	,000	,000	,000	,000
AKHB	r	,070	-,153*	-,806**	,854**	,817**	,753**	,871**
	Sig.	,313	,027	,000	,000	,000	,000	,000
BKHB	r	,210**	-,183**	-,719**	,825**	,738**	,750**	,829**
	Sig.	,002	,008	,000	,000	,000	,000	,000
KKHB	r	-,029	-,114	-,803**	,826**	,778**	,700**	,829**
	Sig.	,679	,099	,000	,000	,000	,000	,000

Vysvetlivky: ** =významné na hladine 0.01 ; * =významné na hladine 0.05; HBT= homonegativita, binegativita a transnegativita; AKHBT= afektívny komponent HBT; BKHBT= behaviorálny komponent HBT; KKHBT = kognitívny komponent HBT; PVRS= poddajnosť voči rovesníckej skupine; RVRS= rezistencia voči rovesníckej skupine; PRS= podpora rovesníckej skupine; NTMH= nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite; NTMB= nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite; NTMT= nepodložené tvrdenia a mýty o transsexualite; NTMHBT= nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transsexualite

V tabuľke 2 uvádzame výsledky korelačnej analýzy zameranej na analýzu vzájomných vzťahov medzi homonegativitou a jej komponentmi a vybranými internými a externými faktormi, ktoré sa na jej vzniku a prejavocho podieľajú.

V oblasti homonegativity, binegativity a transnegativity slovenských adolescentov sme identifikovali významný štatistický vzťah tejto premennej k nasledovným interným a externým faktorom podieľajúcim sa na jej vzniku a prejavocho:

- ✓ rezistencia voči rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia rezistencia voči rovesníckej skupine, tým klesá homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,162$; $p=,019$);
- ✓ podpora rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia podpora rovesníckej skupine, tým klesá homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,822$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,887$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o bisexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,827$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o transsexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,783$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, bisexuáloch a transsexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita slovenských adolescentov ($r=-,896$; $p=,000$).

Na základe uvedených zistení prijímame nami vyslovené hypotézy 1, 2, 3, 5 a 6 a zamietame hypotézu 4.

V oblasti afektívneho komponentu homonegativity, binegativity a transnegativity slovenských adolescentov sme identifikovali významný štatistický vzťah tejto premennej k nasledovným interným a externým faktorom podieľajúcim sa na jej vzniku a prejavocho:

- ✓ rezistencia voči rovesníckej skupine, pričom čím je nižšia rezistencia voči rovesníckej skupine, tým stúpa negatívne afektívne ladenie k homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=-,153$; $p=,027$);
- ✓ podpora rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia podpora rovesníckej skupine, tým klesá negatívne afektívne ladenie k homosexuálom,

- bisexuálom a transsexuálom ($r=-,806$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, tým je aj silnejšie negatívne afektívne ladenie k homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=,854$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o bisexuáloch, tým je aj silnejšie negatívne afektívne ladenie k homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=,817$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o transsexuáloch, tým je aj silnejšie negatívne afektívne ladenie k homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=,753$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, bisexuáloch a transsexuáloch, tým je aj silnejšie negatívne afektívne ladenie k homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=,871$; $p=,000$).

Na základe uvedených zistení prijímame nami vyslovené hypotézy 1.1, 2.1, 3.1, 5.1 a 6.1 a zamietame hypotézu 4.1.

V oblasti behaviorálneho komponentu homonegativity, binegativity a transnegativity slovenských adolescentov sme identifikovali významný štatistický vzťah tejto premennej k nasledovným interným a externým faktorom podieľajúcim sa na jej vzniku a prejavoch:

- ✓ poddajnosť voči rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia poddajnosť voči rovesníckej skupine, tým je silnejšie negatívne behaviorálne zameranie proti homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=,210$; $p=,002$);
- ✓ rezistencia voči rovesníckej skupine, pričom čím je nižšia rezistencia voči rovesníckej skupine, tým je silnejšie negatívne behaviorálne zameranie proti homosexuálom, bisexuálom a transsexuálom ($r=-,183$; $p=,008$);
- ✓ podpora rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia podpora rovesníckej skupine, tým klesá homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=-,719$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=,825$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite, pričom čím je viac

- nepodložených tvrdení a mýtov o bisexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=,738$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o transsexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita ($r=,750$; $p=,000$);
 - ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, bisexuáloch a transsexuáloch, tým je aj vyššia homonegativita, transnegativita a binegativita slovenských adolescentov ($r=,829$; $p=,000$).

Na základe uvedených zistení prijímame nami vyslovené hypotézy 1.2, 2.2, 3.2, 4.2, 5.2 a 6.2.

V oblasti kognitívneho komponentu homonegativity, binegativity a transnegativity slovenských adolescentov sme identifikovali významný štatistický vzťah tejto premennej k nasledovným interným a externým faktorom podieľajúcim sa na jej vzniku a prejavoch:

- ✓ podpora rovesníckej skupine, pričom čím je vyššia podpora rovesníckej skupine, tým klesá kognitívne negatívne prežívanie (negatívne myšlienky, vnímanie, hodnotenie zamerané proti týmto skupinám) voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom ($r=-,719$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, tým narastajú kognitívne negatívne obsahy prežívania voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom ($r=,825$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o bisexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o bisexuáloch, tým narastajú kognitívne negatívne obsahy prežívania voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom ($r=,738$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o transsexuáloch, tým narastajú kognitívne negatívne obsahy prežívania voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom ($r=,750$; $p=,000$);
- ✓ nepodložené tvrdenia a mýty o homosexualite, bisexualite a transexualite, pričom čím je viac nepodložených tvrdení a mýtov o homosexuáloch, bisexuáloch a transsexuáloch, tým narastajú kognitívne negatívne obsahy prežívania voči homosexuálom, bisexuálom a transexuálom ($r=,829$; $p=,000$).

Na základe uvedených zistení prijímame nami vyslovené hypotézy 1.3, 2.3, 3.3, 6.3 a zamietame hypotézy 4.3 a 5.3.

4 DISKUSIA A ZÁVER

Naše zistenia poukazujú na vysokú mieru korelácie nepodložených mýtov a tvrdení o LGBT a rovesníckeho vplyvu k homonegativite, binegativite a transnegativite u adolescentov z kohorty dospievajúcej populácie Slovákov. Je známe, že obdobie adolescencie je výrazným míľnikom, v ktorom zohrávajú rovesnícke skupiny a rovesníci všeobecne významnú, nezastupiteľnú úlohu v nadobúdaní nových sociálnych zručností (Smolík, 2010). Vo svetle výsledkov nášho výskumu môžeme poukázať na vzťahy jednotlivých premenných, ktoré zohrávajú významnú úlohu vo zvyšovaní ale aj znižovaní produkcie homonegatívneho, binegatívneho či transnegatívneho správania. Výsledky podporujú fakt, že internalizácia vedecky neoverených faktov významne súvisí s postojmi samotných dospievajúcich a ich následné šírenie či manifestáciu v kruhoch rovesníkov, ktoré nadobúdajú normatívny charakter samotnej skupiny (primárne referenčných skupín, ktoré plnia normatívny rozmer správania dospievajúcich)(napr. Palfrey, Urs, 2013; Palermi, Servidio, Bartolo, Costabile, 2017; Pace, Passanisi, D'Urso, 2018c; Smith et al., 2018). Poddajnosťou voči názorom skupine sa sexuálne predsudky rozširujú a získavajú na sile, čím sa utvrdzujú tieto mýty, či empiricky nepodložené tvrdenia a neustále sa rozširujú. Toto tvrdenie môžeme podložiť argumentmi rôznych autorov (napr. Brown et al., 1986; Adrianansz, 2002; Berten, 2008; Smolík, 2010), ktorí tvrdia, že dospievajúci sa môžu angažovať v rôznych druhoch rizikového správania na základe pocitu zapadnúť niekam (niekam patriť opäť v kontexte normatívneho rozmeru sociálnych referenčných skupín). Toto správanie môže viesť k produkcii vyššej miery sexuálnych predsudkov (Ames, 1996; Ondrisová et al., 2002; Herek, 2004; Szymanski, Kashubeck-West, Meyer, 2008 a i.) ale aj k paradoxu konzistencie (Mischel, 1984). V týchto prípadoch v pozadí stojí aj nedostatok kritického myslenia a rozvíjania autonómie dospievajúcich. Ak však dospievajúci využívajú vo väčšej miere kritickejšie a logickejšie myslenie, môže prísť k tzv. rezistencii negatívneho rovesníckeho vplyvu, ktorý môže brániť k ďalšiemu prenášaniam mýtov či nepodložených tvrdení a teda aj konaní s nimi spojené. Dhull & Beniwal (2017) uvádzajú, že dospievajúci ktoré majú napr. vysoké sebavedomie, disponujú dobrými/kvalitnými sociálnymi zručnosťami či sú schopní interagovať s ľuďmi z odlišných sociálnych pozadí sú schopní rezistencie voči negatívne mu vplyvu rovesníkov. Výskum Steinberga & Monahanovej (2007) preukázal, že rezistencie sú najviac schopní dospievajúci vo veku 14 až 18 rokovej, kedy postupne dospievajú na kognitívnu úroveň dospelého človeka a zároveň sa emocionálne stabilizujú. Vyššia kognitívna úroveň v porovnaní s pubescentným

vekom (či vývinovo mladšími vekovými kohortami), rozvoj vyšších kognitívnych funkcií by mali viesť k väčšej miere rezistentného správania a teda aj k minimalizovaniu viery v nepodložené tvrdenia. Nutil (2018) uvádza, že kriticky mysliaci človek dokáže odolávať tlaku dezinformáciám, dokáže sa lepšie vo svete orientovať, či dokonca je menej ovplyvniteľný predsudkami spoločnosti. Týmto spôsobom, ak je rezistencia voči rovesníkom väčšia, klesá tým aj náchylnosť k rozširovaniu nepodložených tvrdení voči LGBT komunite, znižujú tým dezinformácie (kognitívna úroveň), znižuje sa negatívna emócia (emocionálna úroveň) a zároveň sa modifikuje ak konania/správanie voči tejto minorite (behaviorálna úroveň).

Ak je teda rezistencia voči negatívne mu vplyvu, dezinformáciám a zvyšuje sa úroveň kritického myslenia, môže prichádzať k prosociálnosti, či k podpore menšinových skupín a aj napríklad k rozširovaniu akceptovateľného správania v rovesníckych skupinách (Cooke, Apolloni, 1976; Strain, Shores, Kerr, 1976 a iní). Výskum Hoorna et al. (2014) preukázal, že rovnako ako majú rovesnícke skupiny negatívny vplyv na jednotlivcov, majú aj významný vplyv na rozvoj prosociálnej zložky. Paradoxne, aj medializované informácie môžu mať pozitívny vplyv, ako na rezistenciu tak aj prosociálnosť. Filmy a seriály, ktorých súčasťou je život LGBT jednotlivcov či komunity, značne vplývajú na prekonávanie predsudkov voči nim (Ward et al., 2013). Nisbet a Myers (2013) poukazujú na fakt, že ak televízne programy obsahujú aj LGBT postavy, zvyšuje sa tým produkcia tolerancie voči tejto skupine inakosti. Ak teda rovesnícka skupina disponuje práve pozitívnymi percepciami voči minoritám všeobecne, produkuje sa aj pozitívne, prosociálne konanie voči nim. Toto zistenie podporujú aj výsledky nášho výskumu, ktoré poukazujú na to, že ak je väčšia podpora (prosociálnosť) v rovesníckej skupine, klesá tým aj produkcia homonegatívneho, binegatívneho a transnegatívneho správania. Týmto spôsobom, ak sú dospievajúci dostupnejší pozitívnejším informáciám či skúsenosti s LGBT komunitou, je tu pravdepodobnosť menšej ovplyvniteľnosti práve nepodloženými tvrdeniami ale aj negatívnym postojom rovesníckej skupiny.

LITERATÚRA

- ADAM, B. D. (1992). Sociology and people living with AIDS. In J. Huber & B. Schneider (Eds.), *The social context of AIDS*. Newbury Park, CA: Sage, pp. 3-18.
- ADRIAANZ, G. (2002). *Risk behavior in adolescence. Research report*, Získané júna 11, 2020, z www.pkmi-online.com/download/Risk%20Behavior.pdf

- AJZEN, I. (1993). Attitudes theory and the attitude-behavior relation. In *New Directions in Attitudes Measurement, chapter 3*. Berlin: Walter de Gruyter, pp. 41-57.
- ALBERT, E. (1986). Illness and deviance: The response of the press to AIDS. In D. Feldmann & T. Johnson (Eds.). *The social dimensions of AIDS: Method and theory*. New York: Praeger, pp. 163-178.
- AMES, L. J. (1996). Homo-Phobia, Homo-Ignorance, Homo-Hate, Heterosexism and AIDS. In Rothblum, E. D., Bond, L. A. (Eds.), *Preventing Heterosexism and Homophobia*. California: Sage Publications, Inc., s. 239-252.
- BARRY, C. M., & WENTZEL, K. R. (2006). Friend influence on prosocial behavior: the role of motivational factors and friendship characteristics. *Developmental Psychology*, 42, p. 153-163.
- BERNDT, T. J. (1979). Developmental Changes in conformity to peers and parents. *Developmental Psychology*, 15, p. 608-616.
- BERTEN, H. (2008). *Peer influence on adolescent risk behavior: a network analysis of social influence processes among adolescents in Flemish secondary schools. Conference Paper. Získané Júna 11, 2020, z <http://soc.koleuven.be/ceso/dagvandesociologie/papers/paper.pdf>*
- BOMPANI, B., BROWN, S. T. (2015). A „Religious revolution?“ Print media, sexuality, and religious discourse in Uganda. *Journal of Eastern African Studies*, 9, p. 110-126.
- BOMPANI, B., & VALOIS, C. (2017). Sexualizing politics: the Anti-Homosexuality Bill, party-politics and the new political dispensation in Uganda. *Critical African Studies*, 9, p. 52-70.
- BRADY, M. T. (2011). „Sometimes We Are Prejudiced Against Ourselves“: Internalized And Externalized Homophobia in the Treatment of an Adolescent Boy. *Contemporary Analysis*, 47(4), p. 458- 479.
- BRECHWALD, W. A., & PRINSTEIN, M. J. (2011). Beyond Homophily: A decade of advances in understanding peer influence processes. *Journal of Research on Adolescence*, 21, p. 166-179.
- BROWN, B., CLASEN, D., & EICHER, S. (1986). Perceptions of peer pressure, peer conformity, dispositions, and self-reported behavior among adolescents. *Developmental Psychology*, 22 p. 521-530.
- COOKE, T. P., & APOLLONI, T. (1976). Developing positive social-emotional behaviors: A study of training and generalization effects. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 8, p. 187-196.
- COPP, H. L., & KOEHLER, W. J. (2017). Peer attitudes toward GBT-identified university students as mediated by demographic factors. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 21(4), p. 277-291.

- CHENEY, K. (2012). Locating neocolonialism, „tradition“, and human rights in Uganda's gay death penalty. *African Studies Review*, 9, p. 124-140.
- ENNETT, S. T., & BAUMAN, K. E. (1994). The contributions of influence and selection to adolescent peer group homogeneity: The case of adolescent cigarette smoking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, p. 356-336.
- ESPELAGE, D. L., HOLT, M. K., & HENKEL, R. R. (2003). Examination of peer-group contextual effects on aggression during early adolescence. *Child Development*, 74, p. 205-220.
- FAFEJTA, M. (2016). *Sexualita a sexuální identita (Sociální povaha přirozenosti)*. 1. Vydanie. Praha: Portál., 1. 240s.
- FEJES, F., & PETRICH, K. (1993). Invisibility, Homophobia, and Heterosexism: Lesbians, Gays and the Media. *Critical Studies in Media Communication*, p. 396-422.
- FOX, C. J. (1983). *Information and misinformation*. Connecticut (Wesport): Greenwood Press.
- GLASER, B., SHELTON, H. K., & BREE, M. (2010). The Moderating Role of Close Friends in the Relationship between Conduct Problems and Adolescent Substance use. *Journal of Adolescent Health*, 47, p. 35-42.
- HALL, W. J., & RODGERS, G. K. (2019). Teachers' attitudes toward homosexuality and lesbian, gay, bisexual, and queer community in the United States. *Social Psychology of Education*, 22, p. 23-41.
- HARRIS, J. R. (1995). Where is the child's environment? A group socialization theory of development. *Psychological Review*. 102, p.458-489.
- HEREK, G. M., COGAN, J. C., GILLIS, J. R. & GLUNT, E. K. (1997). Correlates of Internalized Homophobia in a Community Sample of Lesbians and Gay men. *Journal of the Gay and Lesbian Medical Association*, 2, p. 17-35.
- HEREK, G. M. (2004). Beyond „Homophobia“: Thinking About Sexual Prejudice and Stigma in the Twenty-First Century. *Journal of Sexuality Research & Social Policy*, 1(2), p. 6-24.
- HEREK, G. M. (2009). Sexual stigma and sexual prejudice in the United States: A conceptual framework. In D. A. Hope (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 54. Contemporary perspectives on lesbian, gay, and bisexual identities*. Springer Science + Business Media, pp. 65-111.
- HERNON, P. (1995). Disinformation and misinformation through the internet: Findings of an exploratory study. *Government Information Quarterly*, 12, p.133-139.
- HOLLAND, L., MATTHEWS, T. L., & SCHOTT, M. R. (2013). „That's so Gay!“ Exploring College Students' Attitudes Toward the LGBT Population. *Journal of Homosexuality*, 60, p. 575-595.

- HUDSON, W., & RICKETTS, W. A. (1980). A strategy for measurement of homophobia. *Journal of Homosexuality*, 5, p. 357-371.
- KAOMA, K. (2013). The marriage of convenience: the US Christian Right, African Christianity, and post-colonial politics of sexual identity. In *Mederith, L., Weiss and Michael J, Bosia (Eds.), Global Homophobia: States, Movements, and the Politics of Oppression*, University of Illinois Press, 1st edition, pp. 72-102.
- LE BON, G. (2015). *Psychológia davov (Myslenie a konanie ľudí v dave)*. Bratislava: Ekokonzult. 160s.
- LOUTZENHEISER, L. W. (2015). „Who are you calling a problem?\": addressing transphobia and homophobia through school policy. *Critical Studies in Education*, 56(1), p. 99-115.
- MISCHEL, W. (1984). On the predictability of behavior and the structure of personality. In *R. A. Zucker, J. Aronoff, A. I. Rabin (Eds.), Personality and the prediction of behavior*, New York: Academic Press, pp. 269-305.
- MORROW, S. L. (2000). First do no harm: Therapists issues in psychotherapy with lesbian, gay and bisexual clients. In *R. M. Perez, K. A. DeBord, & K. J. Bieschke (Ed.), Handbook of counseling and psychotherapy with lesbian, gay and bisexual clients*, Washington, DC: American Psychological Association, pp. 137-156.
- MUCHERAH, W., FINCH, H., WHITE, T., & THOMAS, K. (2018). The relationship of school climate, teacher defending and friends on students' perceptions of bullying in high school. *Journal of Adolescence*, 62, p. 128-139.
- MULLICK, P. S., & WRIGHT JR., C. W. (2002). Examining the Existence of Biphobia in the Heterosexual and Homosexual Populations. *Journal of Bisexuality*, 2(4), p. 47-64.
- NISBET, E. C., & MYERS, T. A. (2012). Cultivating tolerance of homosexuals. In *M. Morgan, J. Shanahan, N. Signorielli (Eds.), Living with television now: Advances in cultivation theory & research*, New York: Peter Lang, p. 61-80.
- NORTON, J. (1997). „Brain Says You're a Girl, But I Think You're a Sissy Boy\": Cultural Origins of Transphobia. *International Journal of Sexuality and Gender*, 2, p. 139-164.
- NUTIL, P. (2018). *Média, lži a příliš rychlý mozek. Průvodce postpravdivým světem*. Praha: Grada, 192s.
- OCHS, R. (1996). Biphobia: It goes more than two ways. In *B.A. Firestein (Ed.), Bisexuality: The psychology and politics of an invisible minority*, New York: Sage Publications, pp. 217-239.
- OLWEUS, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Oxford UK: Blackwell Publishing, 140p.

- ONDRISOVÁ, S., ŠÍPOŠOVÁ, M., ČERVENKOVÁ, I., JÓJÁRT, P. & BIANCHI, G. (2002). *Neviditeľná menšina. Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii*. Bratislava: Nadácia Občan a Demokracia. 170s.
- O'DONOHUE, W., & CASELLES, C. E. (1993). Homophobia: Conceptual, definitional, and value issues. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 15, p. 177-195.
- PACE, U., PASSANISI, A., & D'URSO, G. (2018). Emotional and Cognitive correlates of hating among adolescents: An exploratory study. *Journal of Adolescence*, 68, p. 159-164.
- PADILLA-WALKER, L. M., FRASER, A. M., BLACK, B. B., & BEAN, R. A. (2014). Associations between friendship, sympathy, and prosocial behavior toward friends. Advance online publication. *Journal of Research on Adolescence*, p. 1-8. <https://doi.org/10.1111/jora.12108>
- PALERMITI, A. L., SERVIDIO, R., BARTOLO, M. G., & COSTABILE, A. (2017). Cyberbullying and self-esteem: An Italian study. In *Computer in human Behavior*, 69, p. 136-141.
- PALFREY, J. G. , & URS, G. (2013). *Born Digital: Understanding the first generation of digital natives*. New York: Basic Books., 375 p.
- PERÉZ-TESTOR, C., BEHAR, J., DAVINS, M., SALA, J. L. C., CASTILLO, A., SALAMERO, M., ALOMAR, E., & SEGARRA, S. (2010). Teachers' Attitudes and eliefs about Homosexuality. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(1), p. 138-155.
- POTEAT, V. P., RIVERS, I., & VECHO, O. (2015). The Role of Peers in Predicting Students' Homophobic Behavior: Effects of Peer Aggression, Prejudice, and Sexual Orientation Identity Importance. *School Psychology Review*, 44(4), p. 391-406.
- RUSBOLT, C. E., & VAN LANGE, P. A. M. (2003). Interdependence, interaction, and relationships. *Annual Review of Psychology*, 54, p. 351-375.
- RYAN, A. M. (2001). The peer group as a context for the development of young adolescent motivation and achievement. *Child Development*, 72, p. 1135-1150.
- SALMON, S., TURNER, S., TAILLIEU, T., FORTIER, J., & AFIFI, T. O. (2018). Bullying victimization experiences among middle and high school adolescents: Traditional bullying, discriminatory, harassment, and cybervictimization. In *Journal of Adolescence*, 63, p. 29-40.
- SMITH, P. K., SUNDARAM, S., SPEARS, B. A., BLAYA, C., SCHÄFER, M., & SANDHU, D. (Eds.). (2018). *Bullying, cyberbullying and student well-being in schools: Comparing European, Australian and Indian perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press, 374p.
- SMOLÍK, J. (2010). *Subkultury mládeže*. Praha: Grada Publishing, 281s..

STRAIN, P. S., SHORES, R. E., & KERR, M. M. (1976). An experimental analysis of „spillover“ effects on the social interaction of behaviorally handicapped preschool children. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 9, p. 31-40.

STRAND, C., & SVENSSON, J. (2019). „Fake News“ on Sexual Minorities is „Old News“: A Study of Digital Platforms as Spaces for Challenging Inaccurate Reporting on Ugandan Sexual Minorities. *African Journalism Studies*, p. 1-19.

SUMTER, S., BOKHORST, C., STEINBERG, L., et al. (2009). The developmental pattern of resistance to peer influence in adolescence: Will the teenager ever be able to resist? *Journal of Adolescence*, 32, p. 1009-1021.

SZYMANSKI, D. M., KASHUBECK-WEST, S., & MEYER, J. (2008). Internalized Heterosexism. A Historical and Theoretical Overview. *The Counseling Psychologist*, 36(4), p. 510-524.

TREICHLER, P. (1988). AIDS, homophobia, and biomedical discourse: An epidemic of significance. In D. Crimp (Ed.). *AIDS: Cultural analysis, cultural activism*. Cambridge: MIT Press. pp. 31-71.

WALTNEY, S. (1988). The spectacle of AIDS, In D. Crimp (Ed.), *AIDS: Cultural analysis, cultural activism*. Cambridge: MIT Press, pp. 71-86.

WARD, L. M., REDD, L., TRINH, S. L., & FOUST, M. (2013). Sexuality and entertainment media. In D. L. Tolman, L. M. Diamond (Eds.), *APA handbook of sexuality and psychology. Vol. 2. Contextual Approaches*. Philadelphia, PE: Taylor & Francis, pp. 373-423.

WATNEY, S. (1988). The spectacle of AIDS. In D. Crimp (Ed.). *AIDS: Sexual behavior and intravenous drug use*. Washington, DC: National Academy Press, 608p.

WEINBERG, G. (1972). *Society and the Healthy Homosexual*. New York: St. Martin's Press. 150p.

WENTZEL, K. R., FILISSETTI, L., & LOONEY, L. (2007). Adolescent prosocial behavior: The role of self-processes and contextual cues. *Child Development*, 78, p. 895-910.

WILLIAMS, S. G., LANGHINRICHSEN-ROHLING, J., WORNELL, C., & FINNEGAN, H. (2017). Adolescents Transitioning to High School: Sex Differences in Bullying Victimization Associated with Depressive Symptoms, Suicide Ideation, and suicide Attempts. *The Journal of School Nursing*, 33, p. 467-479.

WILLIAMSON, I. R. (2000). Internalized Homophobia and health issues affecting lesbians and gay men. *Health Education Research (Theory & Practice)*, 15(1), p. 97-107.

ZIMBARDO, P. G., & LEIPPE, M. R. (1991). *Psychology of Attitude Change and social Influence*. Philadelphia: Temple University Press. 437p.

Názov: KONVERGENCIE VEDECKEJ ČINNOSTI ŠTUDENTOV
A UČITEĽOV

Editor: doc. PaedDr. Marcela Verešová, PhD.
Autori: doc. PaedDr. Marcela Verešová, PhD.
PhDr. Eva Ballová Mikušková, PhD.
PhDr. Viktor Gatiaľ, PhD.
PhDr. Robert Krause, PhD.
Mgr. Andrea Juhášová, PhD.
Mgr. Lucia Rapsová, PhD.
Mgr. Katarína Čerget'ová
Mgr. Ivana Hečková
Mgr. Simona Križanová
Mgr. Natália Minarčíková
Mgr. Kristína Mujkošová
Mgr. Nina Pastieriková
Mgr. Bronislava Piešťanská
Mgr. Michaela Poliaková
Mgr. Lucia Sedláčková
Bc. Lucia Boriková
Bc. Barbora Bruchatá
Bc. Bibiána Bujdošová
Bc. Daniel Lenghart
Bc. Terézia Radosová

Recenzenti: doc. PhDr. Ľuba Pavelová, PhD.
doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc.

Cover design: KRAUSE MENTAL CARE GROUP

Technická úprava: Mgr. Branislav Ziman

Rok: 2020

Rozsah: 228 s.

Vydavateľ: PF UKF v Nitre

Tlač: DMC, s.r.o.

Náklad: 120 ks

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovat' bez súhlasu majiteľ'ov práv.

Za jazykovú úpravu textov vedeckých štúdií sú zodpovedné/í autorky/autori.

ISBN 978-80-558-1543-5 (printová verzia)

ISBN 978-80-558-1544-2 (online verzia)

ISBN 978-80-558-1543-5

9 788055 815435